

Sárospataki
Husági Közlöny

XXXVI. évfolyam.

5. szám.

1920 március.

Főszerkesztő :

Társzerkesztők :

Felelős szerkesztő :

Illyés Bertalan Molnár Béla és Koncsol János Szendrey László

Ima.

1920 márc. 15. ünnepi istenitiszteleten elmondotta Illyés Bertalan.

A Te mindenható bölcsességed akarata, hogy mi e napon ne vidáman, felemelt fővel, hanem megalázva, fájó szívvel jöjjünk elédbe hatalmas Isten, mennyei édes Atyánk. S midőn itt leborulunk előtted, nemcsak a benned vetett hit ereje vezet, hanem a hazaszeretetünk egy másik magasztos érzelem viszi hozzád sziveink fohászatát, mert mi nemcsak a te bűnös gyermekeid vagyunk, hanem egy megtépett, sokat szenvedett hazának könnyező fiai.

Te látod a kavargó örvényt, amibe süllyedtünk, Te tudod, hogy az első március glóriás hőseinek képét máskor legalább szineinkkel övezhettük, ma csak gyászfátyollal tudjuk leborítani. Hozzád kiáltunk a mélységből, hallgasd meg imánkat, halld meg az elszakított országrészek jajkiáltását, a megtépett, megrabolt millió testvérünk zokogó könyörgését. Akiknek idegen járom, megszegyenítés és megalázás az osztályrészük, akiknek panaszszavára korbácsütés a durva válasz s mi tehetetlenségünkben könnyes szemmel nézünk reád, reád a magyarok Istenére, csak tőled várjuk a segítséget, a te erőd adhat nekünk is új erőt. Te emelted fel az első március után elbukott nemzetet, te adtál a márciusi szél fuvalmának legyőzhetet-

len erőt. Azt várjuk, azt kérjük tetőled mindenható Édes Atyánk, hogy ha most lesújtottál is reánk s megaláztál a legszázalomra méltóbb, leggyávább ellenségeinkkel úgy, hogy nemzetet már jobban megalázni nem lehet, emelj, óh emelj fel ismét s ne engedd, hogy tovább is a mélységben nyögjünk a bennünket elborító bűnök és fájdalom miatt, hogy tovább emésszen a kapzsiság és önzés, amitől lelkünk már egészen feketévé vált s tovább dermesszen a szeretetlenség hidege. Végre talán megtanuljuk, hogy a te neveddel, szeretettel és összetartással tudhatunk csak boldogúlni. Erre is akkor ébredünk, mikor már megosztottak hazánk legdrágább rögéin, mikor talán már felírták Magyarország sírkövére az utolsó betűket.

De ne hagyj Uram bennünket ily kétségben, biztass azzal az édes reménységgel, hogy nem küzdöttek, nem haltak meg hiába hazájukért a márciusok hőslelkű mártírai, hogy az ellenség vad martalócai hiába fojtják el a kuruc- és Kossuth-nóta kesergő szavát, hogy az aradi tizenhárom siri nyugalomát nem háborítja az idegen föld átka, hogy szenvedő testvéreink könnyét és vérének hozza idegen Tisza vize felénk s hogy lesz még kikelet Kolozsvár felett . . . Oh tedd ezt a márciust egy szebb jövőnek a szomorú küszöbévé, amelyen belül a te neved fénye borítson egy egységes nemzetet bíborba, ahol már megtanulták az emberek Istent. Hazát és egymást szeretni . . .

Akkor, óh akkor minden áldásodat megadtad, akkor a letört szárnyak helyén újak nőnek s a te nevedben szárnyalnak tovább a szebb jövőbe akkor nem gyász — de aranylapokra írják a magyar történelmet.

Igy teszed szenvedésünket — áldássá, áldozatunkat — nyereséggé, csüggedésünket — imádsággá, külső elbukásunkat — belső diadallá, koldus hazánkat dicső nagy országgá s minket, a te bűnös gyermekeidet nemesebbé, tisztábbá, akik téged keresnek, hozzád vágnak s majd megtalálnak ama másik hazában a Jézus által. Ámen.

Márciusi zsoltár.*

Írta: Szendrey László.

Óh Március!
Ki forradalmak szülő anyja voltál,
Hordva méhedben dus királyi kincset,
Oltárodnál im újra zeng a zsoltár!
Orcád előtt im' térdet s fejet hajtunk,
Mi, vertjei a harcos magyar sorsnak
S bus rabként állva szent szined elébe,
Kérdezi szívünk, hogy mit hoz a holnap?!
Óh Március!
Ki a szabadság édes anyja voltál
S kit áldó ajkkal ünnepelt egy nemzet
Félszázadon át,
S ki rémet szülve halomra gyilkoltál
Magyar jövődöt és magyar hazát!
Im porba hajtva tövismarta főnket,
Sirva kérdezzük tőled jövődönket!
Lesz-e kikelet?
Elszállnak-e a sötét fellegek?
Lesz-e még nap a bus magyar égbolton,
Magyar zászló a tátrai hegyormon
Vagy a Golgothán uj keresztfa épül
S világ bünöket váltó váltságvérül,
A magyar népet megfeszítetted!

Oh Március! felelj a kérdezőnek!

Fordítsd mi felénk fejedelmi arcod
S lásd meg a tenger' vérrel vívott harcot
Mit szüntelen a szabadságért vívtunk
Ezer éven át!
Lásd meg a tenger magyar katonát,
Kik szabadságért vért s életet adtak,
De élet helyett csak halált arattak
S az egész világ

* A március 15-iki főisk. ünnepélyen szavallta a szerző.

Magyar sirokkal ékes temető lett!
De azért — hajh — a magyar jövődönnek
Utját, a kapzsi kufár keze írja,
S Magyarországnak nyitva már a sirja.

Te törted ketté a megcsorbúlt kardot,
Te tüztél rongyot a kassai dómra,
Oláh zászlót a brassói örhalomra.
Óh Március! sápadjon büszke arcod,
Hogy aki voltál szent, magyar reménység
Lettél pusztító szörnyet szülő rémség!

Sápadjon arcod. De forrjon méhedben
Minden, mi újra szülő őserő.
Légy újra ifju s tűnjön semmiségbe
Hetven esztendő,
Mely nagy nevednek ünneplés és fény volt!
S a tiszta szándék,
Mely hired akkor az egekig verte
Az lépjen elő!
Az legyen mi lépteid vezesse
És hogy méltó légy újra szeretetre
— Óh szép ajándék —
Légy a szabadság újra szülő anyja!
S akit te vittél hajdan diadalra,
Óh légy anyja a magyar jövődönnek!

Óh Március! felelj a kérdezőnek!

Igérd, hogy így lesz, hogy mindent, mi hitvány
Napod sugaras lángja porrá éget.
És szép lesz még a bus magyar jövődő,
Mert felzeng még a győzedelmi ének!
Igérd, hogy amit tegnap lerontottál
Fölepül még a harcok magyar oltár.
S az oltár előtt
Uj honszerezők

Áldoznak még az ősz fejü hadurnak!
S ha majd a szivek újra lángra gyulnak,
Lesz még számadás!
Lesz még nagy ünnep, nagy feltámadás!
Lesznek még egyszer magyar katonák,
Aiktől retteg az egész világ
És földre omlik Bukarest meg Prága,
Mert ha Horthy Miklós a kardját kirántja
Mi szabjuk akkor a magyar határt!
S kik most felettünk halotti tort ülnek
Jaj lesz akkor az éhes keselyűeknek,
Sirjukon irunk új históriát!

Óh Március!
Ki a szabadság édes anyja voltál
Ezt igérd nekünk!
S ha a halmokon fölépül az oltár
Felzendül majd a hálaadó zsoltár.
S ha reménységünk
Mit vérző szívvel imádkozva várunk
Betelik, mi mind leborulva áldunk!

Úrfiak bánata.

Dél felé járt az idő. A nap lángja vakítóan csillogott a havas dombok hátán s a Bankó hegy ősz fején már gyöngyözni kezdett a hólé az erős napsütéstől, mikor az ormon álló lovas felemelte fejét és bele kurjantott a déli verőfénybe.

— Húja hóopp!

Zengve szárnyalt a kiáltás a dombok felett, halk visszhangot vertek rá a leveletlen erdők s messziről elnyújtott tölök szóként riadt rá a válasz „hóóp“. Erre a lovas marokra fogta a lazán lógó gyep-lőt s lassú tügetésben lefelé indult a dombról. Még le sem ért egészen, mikor az erdőszélen új lovas jelent meg s villogó kardjával megálljt intett a lefelé tartónak.

— Jön?

— Jön!

Erre megindultak mind a ketten a város felé, amely ott feküdt valahol a kígyózó út végén, túl a dombokon. Előbb csak ügetve, de amikor kiértek az emberjárta útra, sarkantyúba kapták a lovat és aztán hajrá! Port vert alattuk a hó, a nap ragyogásban vakítóan villant egyet-egyét a patkó s cimere, s tarsojuk libegve röpködött az oldalukon. Sebesen haladtak előre, látszott, hogy valami fontos ügyben járnak, mert különben a kassai hajdú nagyon kényelmes nép és ha nem a parancs hajtja, nem igen kergeti a lovat. Ezek pedig kassai hajdúk voltak. Kék dolmányuk alól ki-ki villant a vörös nadrág és ha valaki közelebből is megszemlélte volna, láthatta volna tarsojukon a város aranyozott ezüst címer pajzsát. Napkölte óta álltak már a dombon, mert hírt kapott a város, hogy a nagyságos fejedelem Patak felől Kassa felé készül. Ezt őrizték a nyalka kuruc hajdúk s az a rejtélyes „jön“, a fejedelem jöttét jelentette.

Szálltak, mint a futó felhő árnya. A lovakról már rongyozott a tajték, de nem tágitottak, mert az előhad már Bárcán feketellik és ha el találják késni, alighanem deres lesz a vége a nagy lovaglásnak. Dehát nem késtek el. Ugyanis alig értek be a város kapujához, már felsikoltott a kürt és az öreg harang megkondukt a köpcös vén toronyban. Felsőhajtott a két lovas, nyugodtabbra fogták a rohanást s a város falán pedig megjelent az első kíváncsi ember.

Hát jött. A pesti úton lovasok hosszú sora ügetett Kassának. Itt-ott selymes lobogókat lebegtetett a szél, a bevezető kapunál pedig már berugtatott a nagyságos fejedelem palotás hadnagya, a nyuszt kalpagos Pojamszky Demeter. Mondom, ott rúgtatott már a városi fő-utcán, délceg paripája éppen táncba kezdett, mikor megdördültek a bástyán fekvő ágyúk és Kassa elibe köszöntött a fejedelemnek.

Ha krónikás volnék most — hajh — krónikát írnék, de gyenge a pennám s csak mesébe kezdtem, melynek már mindenki tudja a végét, hiszen felírtam, hogy „Úrfiak bánata“. Nem is nézem én azt a nagy bevonulást, hanem meglengetem süvegemet a fejedelemnek és követem Pojamszky Demetert, akit immár ott bámúlnak a nagy templom tájékán. Mert bánúlni való fiú volt ez a Pojamszky Demeter, a palotás hadnagy. Ha úgy elképzelem jegenye természetét, hát magamnak is melegedni kezd a szívem tája, pedig diák vagyok és tudom is, mi a szép; mert immáron a tizenegyedik éve állok az iskola előtt, amerre pedig sokat járnak a pataki leányok és hát... De ne beszéljünk erről, mert ime éljen harsog már az utcán s Demeter

hadnagyak ugyancsak kell fognia a kantárt, hogy megtartsa a tempót. Mert a tempó az fontos, lám ott ülnek a nemes kisasszonyok az erkélyeken és Pojamszky Demeter nem azért palotás hadnagy, hogy vágját lovagoljon, mikor lányokat is nézhet. Már csak azért sem tehette ezt, mert ugyancsak szálltak felé a vizsga pillantások s Demeter különösen ilyenkor, igen szeretett visszanézni.

Hát nézegetett most is. Fel fel vágta a fejét s míg délceg dereka ütemesen mozgott a lépés szerint, fekete szeméből ki-ki villant egy elismerő mosoly. Ismétlem, mosoly, habár mondhatnám azt is, hogy villám, mert mikor a városháza előtt feltekintett a szomszéd balkonokra, olyant villant a szeme, hogy bátran beillett volna holmi kisebb fajta égi lobbanásnak. De volt is miért, mert a palota erkélyén ott ült Sylvia hercegnő, aki hősnője ennek a történetnek s így nagyon valószínű, hogy igazán szép is volt.

Demeter alatt horkanva ugrott meg a táltos. A hercegnő arra fordította a fejét és az ő szőke fejével egyidőben még kilenc fej fordult arrafelé. Ezek a kilenc fejek pedig a Sylvia hercegnő kilenc udvarlóihoz tartoztak vala. S talán ezek a kilenc fejek voltak az okai annak, hogy Demeternek nem villantott tisztelgőt a kardja, de viszont ezzel szemben meg kell állapítanunk, hogy ugyanezeknek köszönhető az is, hogy az esti vigalomkor Demeter a táncterem egyik sarka felé intve a fejével így szólott a városkapitányhoz:

— Édes bátyám! Ki az a fehér pillangó, aki körül az a kilenc darázs lebzsel?

Amire pedig a városkapitány illő áhitattal adta meg a választ.

— Sylvia hercegnő.

— Hercegnő?

— Nem, de éppen olyan, mint egy hercegnő!

Az udvarról behallatszott a siposok és kornétások dala. Demeter összecsapta a bokáját a kapitány előtti és egy perccel később, mikor a palota cigányai is pengették már a húrt, ugyanaz a boka még egyszer csapódott össze, de már Sylvia előtt.

Ott pedig nádszálként hajlongtak már a kilenc úrfiak, akiknek szomorúsága innen datálódik, mert a hercegnő elnézett a fejük felett és Demeter karjába fűzte liliomszál karját. Palotást húzott a cigány. Egy kicsit szomorkás és neki keseredett volt a zene s kicsit szomorkás és nekikeseredett lett egyszerre az úrfiak szive is, mert ott táncolt már a nyalka kuruc hadnagy a fejedelem előtt és Sylvia hercegnő álmodozón hunyta le szemét az ütemes tánc alatt.

Fejükben hullámot vert a vér. A hercegnő egyszer nem nézett rájuk, de az ajka körül ott látszott valami lenéző kis mosoly és az úrfiak érezték, hogy az nekik szól. S talán az volt az oka, hogy éjjfélidő múltán, mikor a fejedelem elvonult, csoportot vertek a hegedűsök egy kis asztal körül és halk andalgóba százszor húzták el egymásután, hogy „Gyenge violának lehajlik az ága.” Mert nyilvánvaló, hogy így történt a dolog, hiszen alighogy megjelent a palotás hadnagy a táncpalotába, im gyöngye violának lehajlott az ága és hiába az úrfiak minden keserősége, mert a hercegnő mégis csak ott sétál a Pojámszky Demeter karján. Elbúsultak tehát s a kupák kongva kerültek vissza a borosasztalra, mert mélyen és sokat iszik az, kinek bűja van. Nekik pedig az volt. Az Irtányi fiatal úr, aki most jött haza Taliánországból, már idegen nyelven szól és a hangjában valami szörnyű keserűség jajgat, ahogy a különös szavakat maga elé mondja. Akik hallják, mosolyognak rajta, de azért a szánakozók vannak többségben, mert ime még a hercegnőnek is kisiklik a száján egy sajnálkozó sóhaj s nem mosolyog, amikor mondja:

— Szegény Hasszán!

Hát csak szegény Hasszánok voltak ők kilencen. De azért lovakok. Mert mikor felzendült a húrokon a „Csinom Palkó” nóta, újra sort álltak a kisasszony előtt, hogy válasszon közülök táncost. Mert tudvalevő, hogy ebben a nótában van ez a sor, hogy „Menjen táncba ki-ki köztünk az ő jegyesével”. Azonban a kisasszony megint csak Demetert választotta s a kilenc úrfiak szótlanul és némán távoztak el előle. El előle, el a táncpalotából, ki a városból. Az akasztódomb alatt volt egy kurta kocsmá, szál sipos fújta ott nekik reggelig a nótát s szál sipos mellett keseregtek búsán. Másnap pedig Demeter kilenc keztyűt talált az ajtójára szegezve. Kilenc kifent kardot jelentett ez akkor.

Mosolygott egyet a hadnagy, keze bizakodóan csúszott a kardmarkolatra és másnap reggel, mikor hazatért éjjéli útjáról, meglepődötten nézte meg még egyszer azt a kardot.

Kilenc vérfolt rozsdállott már akkor annak a vasán.

Kilenc vérfolt. Kilenc úrfiak vére, akik nagy sóhajokkal feküdtek a medvebőrös ágyon, mert a rettenetes hadnagy szörnyű fondorlattal nagy csúfot tett rajtuk.

Csak egyet villant iszonyatos kardja, mikor szemben állottak az erdőn s az ellenfelek kezéből kirepült a spádé. Egy pillanat múlva

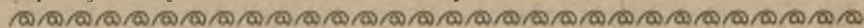
pedig a szerelmes úrfi felemelhette a földről a bal füle kagylóját, amelyet úri kedvtelésből mind a kilencüknél levágott a tréfás kedvű hadnagy.

Ilyenformán volt ez. Nagy lehetett az úrfiak szomorúsága, mert soká nem mertek a napvilágra jönni és ágyukban sinylődve hallották, hogy címeres gyűrűket csinált az aranyműves a kisasszony új-jára. Gyűrűket, amelyeknek fején a hadnagy koronás címere volt kivésve.

„Igen elbúsongtak az úrfiak. Feilábalván, ismét a síposokkal keseregtek és éjféleken keserüses énekeket sípoltattak a nemes asszonyság palotaháza előtt. De mordályokat töltött meg a hadnagy s mikoron egy éjszaka alatt már harmadszor szólaltak meg a sípok, ki is süttögette őket az ablakon, amikor is a síposok felette megfélemlettek“.

Ezzel záródik a mese, melyet sárgára fakúlt leveleken leltem és nemes úrfiak emlékezetére ide is jegyeztem. Bizonyára sokat búsongtak még az úrfiak és sok emésztődése volt még velük a hadnagnak, aki elvitte előlük a fehér pillangót és szörnnyű fondorlattal iszonyatos csúfol is tett rajtuk.

De ezekről már nem szól a krónika. Reszkető kezű ősöm itt már letette a kalamust, mint ime leteszem én is. Bizonyára apró cipős lábak kopogtak el az ajtója előtt s valamiképen én, úgy ő sem tudott krónikát írni, mikor az ablakon betűzött a drága márciusi napfény és ajtó előtt azúrszemű lányok nevetése hallatszott.

Egyházi hírek.

Rovatvezető: **A szénior.**

Írásbeli tételek az 1920. szept. havában tartandó lelkészi vizsgálatokra.

Az első lelkészképesítő vizsgára :

1. Szakértekezés. *a)* A szabadakarat elméleti és gyakorlati jelentősége; *b)* az I. Kor. XV. r. magyarázata; *c)* Jeremiás vallásos és erkölcsi felfogása.

2. Egyházi beszéd textusa: Luk. XVIII. 15—17.

A második lelkészképesítő vizsgára :

1. Az egyházi beszéd textusa: Máté XI. r. 28—30. v.

2. Az írásmagyarázat textusa: János XIV. 1—10. v.

3. Magyar prot. egyháztörténeti dolgozat: szabadon választva a tárgyat a XVI—XVIII. sz.-ból.

Az írásbeli dolgozatok egy-egy füzetbe, tisztán, olvashatóan

írva 1920. júl. 1-ig adandók be Sárospatakon a theol. dékáni hivatalhoz; ez alkalommal a második vizsgálati dolgozatok is. Az egyházi beszédet és a bibliamagyarázatot jól meg kell tanulni és a vizsgálaton előadni

Az írásbeli tételekhez figyelmeztetésül hozzáfűzöm, hogy a főtiszt. egyházkerületi elnökség ebben az évben csak egy vizsgát tervez, kizárólagosan szeptemberben.

Sárospatak, 1920. márc. hó.

Marton János
theol. dékán.

Lelkészválasztás A mályinkai ref. egyházközség március 1-én Salamon Gyula sajjószentpéteri s lelkészt egyhangulag meghívta. Őszinte szívvel gratulálunk.

Halálozás. *Farkas* Emil nyug. nagypeterdi ref. lelkész folyó hó 12-én d. u. 1 órakor rövid szenvedés után 74 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése márc. 14-én volt nagy gyászoló közönség részvétele mellett Olaszliszván.

A püspöki hivatalból. 1919. és az 1920. évi első félévi adócsökkentési segély megérkezett s ebben a hóban még mindenki értesítve lesz s járulékát felveheti

A felemelt családi pótlékot az adóhivatal útján az illetékesek már felvehetik.

Az „Amerikai Magyar Reformátusok Lapja” az 1920. jan. 31-iki számában foglalkozik ifj. Viktor Jánosnak egy levelével, amelyet Laky Zsigmond brunswicki lelkésznek írt Amerikába. Viktor János ugyanis most Hollandiában van egy lelkeszi küldöttséggel, amelynek célja a nyugati nemzetek protestáns egyházainak figyel-

mét felhívni a magyar protestáns egyház válságos helyzetére. A szép és tartalmas cikk bizonyára nem téveszti el hatását az amerikai testvéreinknél, akik most oly szerető aggódással nézik az ő hazában történő eseményeket s már is több nemes példáját adták áldozatkészségüknek úgy egyházunk, mint magyar társadalmunk segítésére.

A húsvéti legatio kérdése most is nagy nehézségeket okoz az iskola vezetőségének, de nem oly rendkívülieket, mint karácsonykor, mikor a forgalom egész váratlanul, éppen az ünnepek alatt megállott. Most is kibocsát az iskola vagy 70 növendéket a húsvéti ünnepekre, akik talán szerencsésebbek lesznek s eljutnak küldetésük helyére. Minden ünnepi követet felszólítottunk, hogy a választott ünnepének lelkészét jóelőre értesítse s ezért az elekciót már márc. 20-án megtartottuk. Azért aki ilyen értesítést nem kap, ne számítson ünnepi követre.

Egyleti élet.

Rovatvezető : **Molnár Béla.**

A „Gimn. Erdélyi Önképzőkör” magasztos érzelmek között ült meg márc. 15-ének emlékünnepe.

Délelőtt 9 órakor díszgyűlést tartott, amelynek a lefolyása a következő volt :

A Himnusz közénklése után *Bukoveczky József* ifj. elnök tartalmas megnyitó beszédben fejtette ki e nap történeli jelenőségét. Majd áttért az ország jelenlegi helyzetének rövid ismertetésére s ezzel szemben az ifjúságra várakozó feladatok és kötelességek hangsúlyozására. Előadása arról győzött meg bennünket, hogy egy komoly, derék, nemesen gondolkodó, mély hazafias érzésű fiatal ember. Gratulálunk!

Az ifj. elnök beszéde után *Kun László* VIII. o. g. t. szavalta el *Szendrey László*: „Márciusiszoltár“ c. ez alkalomra írt költeményét benső átérzéssel és szónoki tűzzel. A Kör úgy a szereplőt, mint a szerzőt hosszas tapsban és éljenzésben részesítette.

Ezután *Szabó Zoltán* ünnepi beszéde következett. Beszédében röviden vázolta a 72 év előtti eseményeket. Kiemelte e nagy nap fontosságát. Majd pedig az ország szomorú, szánalmas helyzetének ismertetésével foglalkozott. Ebből kifolyólag az ifjúság első és legszentebb kötelességének tűzi ki a törhetetlen, izzó hazaszeregetet. Áldozathozatalokra van szüksége a hazának minden gyermeke, igaz fia részéről. „Kötelességünk — úgymond — hogy odaadjuk hazánknak minden tehetségünket, munkánkat, lelkesedésünket és ha kell, adjuk oda mi is piros vérünket.“ Egyedül állunk a nemzetek között, megcsonkítva, pártfogó, jóakaró, barát nélkül. Saját magunk erejétől, megmaradt testvéreink nemzeti öntudatától, hazaszeretetétől és áldozatkészségétől kell várunk, reménylenünk helyzetünk jobbrafordulását. Derék,

komoly, a helyzetet átértő és a jövőbe is némi halvány pillantást vető felolvasásával mindnyájunk elismerését és a Kör jegyzőkönyvi köszönetét érdemelte ki.

A következő szám *Bukoveczky József* ifj. elnök szólóéneke volt. *Sassy Csaba*: „Turul madár“ c. kuruc dalát énekelte el. A Kör tagjai által már régóta előnyösen ismert énekest hálás tapsokkal jutalmazta meg közönsége. Éneklését hegedűn kísérték: *Csizy István*, *Údvardy József*, *Bálint Ferenc* és *Mészáros Gyula* egyleti tagok.

A gyűlés utolsó pontja egy zeneszám volt. „Kesereg a holló“, „Aradi nagy temetőbe“ és „Fel, fel vitézek a csatára“ c. közismert darabokat játszották el megfelelő precizitással, a fentebb említett tagok.

* * *

Igy áldozott az „Erdélyi Önképzőkör“ márc. 15-én, a szabadság, egyenlőség és testvériség ünnepén a kegyelet oltárán. Méltóan a régi sárospataki diákok emlékéhez. Megmutatta ezzel, hogy van benne életrevalóság, van munkakedv, kegyeleti érzés, haza iránti hála és ragaszkodás. És mi nyugodtan rá mondhatjuk, hogy így van jól. Mert míg többi, elszakított, a haza testéről letépett testvéreink a megszállás kínos, nyomasztó helyzetében bús lemondásban, lelki gyászban és önmegtágadásban kénytelenek átélni e dicső, e magasztos nap emléket; nekünk, e határszéli városka diákjainak, nemcsak hivatásunk: de szent kötelességünk is, hogy e napot kegyeletünk koszorújával, szívünk áhítatos imádságával bo-

csássuk tovább porladozó elődeikhez Igen, nekünk kötelességünk, hogy e napon bizonytságot tegyünk arról, hogy a mi ereinkbe igenis még mindig Árpád vére csörgedez; lelkünket a hazaszeretet és honfiúi lelkesedés mámore hevíti; mert ez a mi vallo-másunk is egyik pontja lehet annak az okmányoknak, mely arról tanúskodik, hogy *ez a nemzet élni akar, mert az élethez joga van.*

Nem mulaszthatjuk el végül, hogy elismerésünket ki ne fejezzük az elnökség ama figyelmes és körültekintő eljárása iránt, amellyel az egyes gyűlések tárgysorozatait elrendezi. Nagyon szép mély tapintatosságra és finom iz-

lésre vall pld. az, hogy gyűléseiken nemcsak az ész, az értelmet óhajtják foglalkoztatni, hanem az érzelem, a hangulat, a szív vidámitására is súlyt fektetnek, hogy ezáltal a lélek mintegy megifjodva, átnemesítve emelkedjen felül a mindennapiság körén. Illesse ezért elismerésünk első sorban *Elekes Imre* tanárelnök urat, aki több évi tapasztalatok birtokában lévén, biztos lépésekkel irányítja az Egylet hajóját.

A „Főiskolai Kórus” — mint már előző számunkban jeleztük, szorgalmasan készült március idusának méltó megünnepléséhez. Hetenként 3, majd pedig a szük-séghez mérten tartotta óráit.

Hirek.

Az előadások kezdete A három hetes ragályos betegség miatti szünetidő eltelte után, amelyről lapunk legutóbbi számában már megemlékeztünk, az előadások a rendes időben, azaz márc. 1-én úgy a gimnáziumban, mint az akadémián megkezdődtek.

A theologia akadémia újszövetségi tanszékét Nagy Béla theol. professor betegsége miatt Radácsi György nyug. theol. professor tölti be, akit a theol. kar kért fel, hogy tapasztalatainak gazdag tárházát nyissa meg az Alma máter fiai számára. Áldást kívánunk működésére.

Márc 15. Hazafias bánatunkhoz méltóan ünnepelte meg március Idusát az Alma Máter főiskolánk „Mudrány” nagytermében. Már 4 órakor osztálykülönség nélkül igyekezett városunk közönsége

helyet biztosítani, hogy jelen legyen s tanújelét adja nemzetünk nagy ünnepén mély s igaz fájdalomának. Ünnepélyünket a Területvédő Liga helyi csoportjának megalakulásával és pesti szereplők közreműködésével akartuk megtartani, azonban ez a közbejött akadályok miatt elmaradt. S így magunkra maradván az érdeklődők százainak jelenlétében ültünk meg márc. 15-én d. u. 5-kor.

A Himnusz eléneklése után, melyet a „Főisk. Zenekar” kísérete mellett énekelt a közönség, dr. Buza László főisk. közigazgató tartja a beköszöntő beszédet, amelyben bejelenti a pesti szereplők s ezzel együtt a Területvédő Liga helyicsoportja megalakulásának elmaradását és „az ellenség önző céljainak ügyünk igazságosságában vetett szilárd

meggyőződésünk ércfalán meg kell törnie“ szavak kíséretében az ünnepélyt megnyitja. Utánna Csontos József főisk. igazgató mondott egy szívek mélyéig ható ünnepi beszédet, melynek tartama alatt a szemekben csillogó könnyek tanúskodtak annak hatásáról. Általános vonásokban bár, de élénken s megrázóan eseteli porig alázott nemzetünk sorsát, kibeszélhetetlen szenvedését. Remegő hangon ugyan, de szent meggyőződéssel fejtegeti, hogy örök érvényű és változhatatlan törvények az k. amelyek hazánk oszthatatlan egységét fentartják. Majd a Kórus gyönyörködtette a közönséget, éldalolva a „Bathó—Hodossy“ Uj kuruc kesergőt és Horthy indulót, (mindkettő szövegét Szendrey L. III. hh. írta) a költői lelkületű szerzőik eme legújabb termékét.

Novák Sándor főgimn. tanár felolvasta „Elvégeztetett“ c. költeményét, amelyben egy igaz magyar kesergő, fájdalmas hangján kérdezi az örök Változhatatlantól, hogy nekünk valóban már csak a megaláztatás, kínszenvedés s a meghalás volna osztályrészünk, amelyből nincs többé feltámadás? Lelket-testet gyötrő kérdéseiben benne van, öntudatlanul is kiérzik belőle a bizalom, egy szebb, boldogabb jövődőt ígérő százsoros Nem.

Megható s nagyon kedves volt a következő szám, a „Gimn. Gyermekkar“, amint kellemes hangjukon, halk zenekísérettel, felhangzik a „dr. Gulyás—Bathó“ ima „Isten, halld fohászunk.“ Áhítatosan, mintegy angyali kar kéri az Urat könyörgésünk meg-

hallgatására, ezredévi szenvedésünk megtekintésére.

Szendrey László III. hh. szavaltta ezután „Márciusi zsoldár“ című rapszodiáját. Szép s eszményi gondolatokban gazdag költeménye méltán válik dicséretére. Stílusának szabatossága és érces hangú, mesterien begyakorolt szavaltata megnyerték közönségünk pártatlan tetszését. Ünnepélyünk méltó koronájául dr. Pauliczky István főszolgabíró énekelte Bathó Lencsike zongorakiséréte mellett a „Bagdy—Bathó“ „Kárpáti hegyeken“ és „Ne add bűnnek...“ című kuruc dalokat. Csiszolt, kidolgozott bariton hangja, amely már praedestinálva van a bánatos kuruc kesergők éneklésére, meglepte és bámulatba ejtette a közönséget, amely zúgó tapsviharral viszonzta a pár percnyi gyönyört.

Nagyban emelte ünnepélyünk nivóját, legalább is előttünk, az, hogy minden egyes szám az Alma Mater családjá köréből került ki. S itt is első helyen kell megemlékeznünk H. Bathó János főisk. zenetanárról, ki fáradszhatatlan szorgalmával, odaadó munkásságával s tökéletes szépségű kuruc dalival elsősorban elősegítette ünnepélyünk sikerét.

Itt említjük meg, hogy a Területvédő Liga céljaira kitett tányérokban befolyt összeg 1434 K 24 f, amelyet már rendeltetési helyére küldtünk. Tanúvallomás ez közönségünk nagylelkű áldozatkészségéről, amelyet igyekszünk is hirlapilag és köszönettel nyugtázni.

A szózat lelkes éneklésével záródott nemzeti ünnepünk, amely erős bizonyosága úgy ifjúságunk,

mint városi közönségünk mély hazaszeretetének s ezzel karöltve igaz hazafi bánatának. Talán nem akadt egy sem a jelenlevők között, kinek szemében ne lángolt volna a szent elhatározás tüze: „Hazádnak rendületlenül, Légy híve óh magyar!” Nem volt olyan, kit meg ne hatott volna az ünneplés pillanat, amikor egy szível-lélekkel énekelte ezer torok: „Itt élned és meghalnod kell!”

Sárospataki Kamarazene-Társaság. Egészen csendben, minden zajt elkerülve alakult meg Sárospatakon a Kamarazene Társaság. Máskor egy ilyenfajta alakulást megelőzőleg már hetekkel előbb megindul a szóbeszéd s néha valósággal legendát mesélnek az alakulás célja felől. Most ez a Sárospatakon egészen szokatlan egyesülés olyan csendben és titokban jött létre, hogy a közönség nagy része csak akkor tudta meg létezését, mikor már szerepet kért a társadalomban és hangversenyt hirdetett.

Néhány zenekedvelő embert összehozott a Szép után való olt-hatatlan szomj és a nemes gyönyörűségek keresése s ez a néhány ember megérezte, hogy neki misz-sziója van Sárospatakon és megkezdte a szép kultuszát. Eleinte talán csak maguknak, a saját lelküknek gyönyörűségére muzsikáltak, de aztán a jótékonyság sugallatára egy kis önmegtartó-dással pódiumra vitték a lelkük drága kincsét, hogy a magyar hadsereg javára értékesítsék. Hála és köszönet illeti meg őket mindannyiunk részéről. Példájuk legyen buzdító mindazoknak, akiknek lelkében valami szép szunnyad.

A S. K. T. hangversenyét márc. hó 13-án tartotta, 17-én pedig azok kívánságára, kik előző alkalommal jegyet már nem kaphattak, változatlanul megismételte. A hangversenyt nagy érdeklődés előzte meg, a jótékony cél miatt is. (a nemzeti hadsereg céljaira tartatott), de főként azért, mert ez volt a Kamarazene-Társaság első nyilvános fellépte. Az érdeklődést méltó módon elégítette ki már a tartalmas műsor is, melynek összeállítására zenei izlésre, tudásra s körültekintő tapintatra mutat. Előadásra kerültek: Kovács Dezső d-moll-, Schubert F.: Es-dúr vonósnygyese (125. mű), és Beethoven Es-dúr (16. mű) zongoranégyese. A vonósnygyeseket László Vilmos (I. hegedű), Dr. Végh János (II. hegedű), Gruska Lajos (viola) és Kovács Dezső (gordonka) adták elő. Szabatos összejáték, a szólamok gondos kiemelése, értelmes tagolása és érzelmes dinamikai árnyalása tekintetében az előadás alig hagyott fenn kívánnivalót. Kovács Dezső, a Kamarazene-Társaság gordonkása, d-moll vonósnygyesével, egyuttal, mint zeneszerző is új oldalról mutatkozott be. Műve inventióról, széleskörű formai és harmoniai tudásról tanuskodik. A közönség a vonósnygyeseket nagy tetszéssel fogadta s az előadókat lelkesen ünnepelte. Beethoven zongoranégyesének zongoraszólamát Fenczikné, Beke Irén úrnő játszotta szép – szinte bravuros – technikai készséggel és színes kifejezéssel. A zongoranégyes, illetőleg annak magas színvonalu interpretálása nagy tetszést aratott. Ugyancsak Fenczikné, Beke Irén úrnő, Tarnay

Alajos: Van egy dalom... és Kovács Dezső: Játszó patakhabok... című dalát énekelte sikertmutató hatással: a közönség elismerő tapsaira ráadásul aztán Székács A.: „Erdőn...“ című blüette-jét dalolta el a közönség újabb tapsait váltva ki. — László Vilmos Hubay Jenő 3. csárdajelenetét (18. mű) adta elő. Hubay Jenő egyike azoknak a neves zeneszerzőknek, kiknek a magyar zene világszerte való népszerűsítése köszönhető. 3. Csárdajelenete nagy technikai készségeit kíván, a színes zenemű szépségeit csak tanult hegedűs képes tolmácsolni. László Vilmos feladatát fényesen oldotta meg, kiváló hegedűs s ezt a közönség szünni nem akaró tapsal ismerte el. Ráadásul aztán László V. előbb Kovács D.: Emléklap, majd Schubert F.: A méhecske c. szerzeményét játszotta még el, ezekkel is fokozva sikerét s a nyert tapsokat. A zongorakiséretet úgy Hubay Csárdajelenete, mint az énekszámok mellett Fenczik Sándor szolgálta, osztozkodván az elért sikerben is. A hangversenyt Hodossy Béla bevezető előadása előzte meg, ki a klasszikus, illetőleg kamarazenét ismertette. A Kamarazene-Társaság, melynek szervezése főtisztelendő Gruska Lajos plebános érdeme, nagy hálaára kötelezte a pataki művelt közönséget s ha a Társaság kitűzött programját beválthatja, sikere és érdeme annak arányában növekedni fog.

Az „**Új Nemzedék**“ 1920 márc. 14. számából vesszük a következő sorokat:

„*Magyar kóták.*“ A magyar lélek

szirva vigadóan dalos kedvének mennyi értékes kótázója él feledésben vagy csak helyi nagyságként vidéken! Sok közöttük a gyenge toll, de sok az igaz érzék is. A fővárosi sajtó, tehát a nagy nyilvánosság, ritkán vagy sohasem vesz róluk tudomást. Gyönyörű magyar melódiákat irnak, igaz, csordultig telt lélekkel s elmulnak, elnévtelenednek — mielőtt nevük lett volna — elkallódnak, eltűnnek nyomtalanul, mint a régi regősök, kobzosok, dalolók, szent, sérthetetlen, névtelen hősei. Zenekulturális szempontból is összekellene szedni már egyszer valakinek ezeknek a vidéki mai regősöknek értékes lelkiszikráit. Most véletlenül egy csomó kezembe akadt. Bathó Jánosnak hívják költőjüket. Sárospatakon él s alighanem zene-tanítással foglalkozik. Milyen hatalmas bánat ömlik „Új kurucz kesergő“-jéhből; a „Kárpáti hegyeken“ címűt mennyien énekelik, akik nem tudják, hogy Bathó János írta: „Kurucz dalai“ a Rákóczy-idők Sárospatakon maradt foslányai; vagy harminc magyar dalából egyet sem lehet kivetni, hogy nem magyar; katona dalai nemzeti értékek; cimbalomra írott szerzeményei egyenesen különlegességek. Kár, hogy ezeket a szép kótákat nem árulják a budapesti zeneműkereskedők is. (P. V.)“

Mi a magunk részéről örömmel olvastuk ezeket a sorokat, nemcsak azért, mivel sárospataki emberről, hanem azért is, mert főiskolai tanárról szólanak. Kedvesek nekünk ezek a sorok, mert meg-erősítenek abban a másoktól is sokat hallott véleményünkben, hogy Bathó János ma az ország

első kurucz nóta szerzői közé tartozik. Régebbi dalait országszerte ismerik már s újabb énekei is rohamosan növekednek népszerűségben. A magyar bánat, a keserű kurucz reménytelenség hivatott költője ő és a hazátlan talpas bánata egy nótában sem olyan megindító, mint az ő „Kesereg a holló“ c. dalában. Kárpáti hegyeken . . . Duna Tisza közén . . . c. új kesergői a mai idők magyarjainak szomorú imái, amelyekben ott sir, ott zokog az erdélyi széky és a felföldi magyar kesertisége, de ott harsog az egész magyarság bizakodó szent reményése is. Dalaiban hatalmas erő nyilatkozik meg, amely megragadja a hallgatót és fojtogató keserűséggel tölti el a lelkét mindenkinek, akinek drága a mult és drága ez a halálraitélt szép, szent Magyarország.

Az „Ifjúsági Közlöny“ tek. szerk.-jének
Sárospatak.

Van szerencsém felkérni, hogy a legközelebb megjelenő lapszámjokban sziveskedjenek helyt adni az alábbi közleménynek:

A sárospataki ref. főgimnázium V. osztályának tanuló ifjúsága f. hó 6 án 100, azaz egyszáz koronát fizetett be a kat. áll. par.ságnál a nemzeti hadsereg céljaira.

A tanuló ifjúságnak ezen hazafias önfeláldozásáért a kat áll. par.-ság a nemzeti hadsereg nevében legmelegebb köszönetét fejezi ki
kat. áll. par. nok
P. f. Kollonay fhdgy., áll. tiszt.

Örömmel üdvözöljük mi is hazafias lelkületű diáktársaink nemes áldozatkészségét, kiket követendő például ajánlunk mindazoknak, kiknek zsebeiben nem fillérek, de tallérok csörögnek.

Felelősszerkesztő üzenetei.

S. I. Némi időszerűtlenség miatt, sajnálatunkra, nem közölhetjük. Jobban szeretnénk, ha felelt volna a kérdésre. Ugy sikerültebb is lenne és egyénibb, mert a kérdés az mindenikünk ajkán ott lebeg. Ha kívánja, kéziratát kivételesen visszaküldjük.

Böke. A Meteorologiai intézet újabb szivdobogást jelez arról a vidékről. Haditudósítóm pedig azt táviratozta, hogy „a mesebeli királyfi már kantározza lovát a kék hegyek mögött.“ Igaz-ez?

Hoppm. Legközelebb ismét irok, de nem neked. A hölgyek összes kezeit csókolom.

Zsiga. Imádkozz szebben, mert így az almafa sohse virágozik ki.

Kékszemü. Keressen fel egyszer a szerkesztőségben.

Verselő diák. Ön verselő s az ön verse lő . . . de bakot.

Ne írj nekem. Ön se nekem, különösen így.

Tartalom:

Illyés Bertalan: Ima. — **Szl.:** Márciusi, zsoldtár. (Költemény.) — Urfiak bánata. (Novella). — Egyházi hírek. — Egyleti élet. — Hírek. — Felelős szerk. üzenetei.

Kiadóhivatali főnök: **Vincze Károly.** Kiadja: a „**Fői k. Ifj. Egyesület.**“

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer Szerkesztőség és kiadóhivatal: Előfizetés Sárospatak. Kollégium. egész évre 10 kor.